

Оссолінські колекції.

CD – диск виконано в рамках угоди укладеної з квітня 2004 р. між Львівською науковою бібліотекою НАН України у Львові і Національним Закладом ім. Оссолінських у Вроцлаві.

Lwowska Naukowa Biblioteka im. W. Stefanyka NAN Ukrainy. Oddział Rękopisów. Zespół
(fond) 5.

REKOPISY BIBLIOTEKI ZNIO

2335. „Wypis z ksiąg ziemstwa włodzimierskiego roku 1790 dnia 27-go listopada”, zawierający relację Michała Czackiego podczaszego koronnego o pracach Sejmu Wielkiego. *XIX w. K. 8.*

STRONY NIEZAPISANE NIE ZOSTAŁY ZDIGITALIZOWANE

Львівська наукова бібліотека

ім. В. Стефаника АН УРСР

Відділ рукописів

Фонд 51

Опис 1

Од. зб.

II, 2335

Krajowe najpierwsze zwierzeńskie. Medit gwałt gwałtem, bez względu na nas stoję
 scatożył siedlisko. Postać jednak narodowa być się nie awata. Ojczona Polska
 wojnami, data się wami postrobnym choć po ucierpianych Młotkach, lecz to były
 krótkie wojny w kapitulnych wyprawach nawracem składanych, a mestwo Polakowi wo.
 Duono jego tylko wstawiało. Skąd nas' Rępliej podobnym był do swej budowy, w kto.
 rej choć coraz mocniej psują się podwaliny, uwadzi swą zwierzeńską okaratością,
 rzy patrzących na siebie; trwa wszakże ona nie przez siłę swą, lecz nie burza nie
 przysła, któraby ją zwała.

Co by były niegdys' sąsiady nasze? Domi jedeni Austriacki tylko moimy, lecz
 albo warastajęcy, albo w ustawnych kapasach w potęgę Europy. Moskwa pierz.
 chłwa Turcja, Tatarom to karta niewolniczy pod jurysdykcją, to go usuwa.
 jęca. Prusaki nasz podowmiks i wspólnie w senacie ródzacy: zaburzenia to
 nasza za Jana Karimienna Dany powzięta tej silnej Monarchii; wszakże to
 było to orła które jeszcze nad swą nie hujato matkę, nie dlatego, ^{na} żeby chęci
 jemu ubywało, lecz nie pióra swe niedość podrośnięmi eruto.

Powzięta wieku mniejszego, jak w całej Europie tak i na północy, nowe
 naródów okarot postawy. Właśnie ten utem was Piota W. osiadłszy na
 tronie Rosyjskim, Arzy, na niewolnic, Europeę roz rammiar swych
 urnon ramyślow. Chciał mieć znawienie na morzu i wciś odbierał dla
 swojej bandery. Spędził Szweda w nadbrzeża, chciał w Europie pierwsze
 mieć znawienie. Polska gdy mu przegradzał się zławata, czyni most
 z Polski do Europy, a w Polsce od niej przedmurze, a tak Moskwa wrel.
 nie wysła w sąsiedztwa Europy, żadne niezapewnienie.

Pożny potomek katedwie wierzyi Adric niedość naszej, gdy wiel.
 kwi Rosyji w naszym mierzyi Adric umiemiem. Zwać się narodem
 a nim nie być, nosić imię wolnego i udziałnego, a od widri mi się 19.
 siedziwego kalerei: sojusznika na zwierzeńskich umierii. Swaranta/ta
 pierwiastkowo podległego udziałem było pod inniemim konserwatorom/
 na samowładę, umierii, oderwał części narodu, ja sobie robotwiarai
 były inną wiarę, wynawajęca, od całego narodu, naidto trzymać ją
 spryscioną, aby pod hasłem wiary w perzynę Polskę umierii, wszystko

to byto Dzieltem Rosyi Sal nas.

Requiea Burlandackie to na Syberyę, skanane, to unowu wy wy: sione, króle nasze ich tworem tytko unane, a skirriarriem unanane; a tak gdy cedry burę Moskiewską walone, co'i my tak stabe trzeiny Obywatele unanaje mo gli. Maidy podobno tego na swej niestety Dozwia dcaot uobie.

Lasca sie przyjań Rosyjska co'i u Sobieskim unansta, jeśli nie megodnym Korony tej; od kt.órej niim stanoń Kijów u krajami przed i na Dnieprekiami oddali' odwaryt się; u Dopiero u tytule przyjakm r. 1768 na twierdzoneu kostato; nigd uniedkami, my lewa mi dla nas wojowali'smy Jan Flanty, nie to wiedem; na Augusta II. wojska uniwitad'my - w r. 1771 unie wyfut, obywateli od obywatelstwa odstaczyl: co'i mówię o hamielnej epoce 1768? tam to nam prowa czepli nkoay naruncone, nielanu in'etad za prawa unedowe, tam to moa krywanie Sejmów prawem Kardynalnym unowarionona, tywie prawem ten ich namni władania zachomany; a se ten kto posiada n'asności, ma interes swy, kostać ugerzuna, nie possepyona. tów sobie Moskwa obowiazuje, aby possepyonatom przewadzić mogła. Posteneras to inoay nierecy obrunne na nas wyredkali przemocy, a kto cziad byj Bogu i Gyg'anie wiernym, to wiżniem, to chrosta, to rabunkiem Karony.

Podrias ras' Polski gdzie unobionym kostad jeśli niem Petersburgu Trobraty, reversa, gwarancye granic naszych co'i tam unaczyl. Gdyby jesere Moskwa septa być mogła czebia, Bielej Prusi, nie s'uczony obrup, leca obrupem kostonnej bytby przyjakm i jako w swym nabowym wywaraje manifestcie i leca na niow się nie obronczyto: reszta Polski prawnym, Moskiewska, kostać unawata. Postawie jej, jako unawaty krot Pruski u Diadach unyche namierit, byli u nas to u D. Brymian Potonsu. lonie; prowa nieli s'ety wyrota, gdy udiwistnośi u Petersburgu byta; ich Dzieltem byto struadki gwardio, nieregdo, mić bacanośi aby forma n'ada nigdy d'obę nie byta. Sejny beruymet, wojska ani porużkone, ani funduse na nie wy najdywane, a jeśli kto pomyslat o lwa swej ojczyzny, stawat u oporem uny gwarancyi. A gdy sejmowawie tak byto opisowem, nie potrzebam d'upley d'ogladac i radzić nie moimow byto, katem u tenie samem u ty lotroctwie

2
władzy, a w nas poddaństwo wspaniałe, Poset Rosyjski, nastawa,
tej dumy wyrazu niywny, stanaj w groźną notę, bromieca, Dabj lej,
mowi postępowai; stowem, gdy naród chceć o sobie radzi, on po,
wiznieniem pióra karricbne miluencie wtharot sejmujacych sta,
nom. Byt to wymuszony swratie ten tawar który choi silne walit
napory, lewo o ytań wiyty, lego przy niewzruszonej skale.

Obstraw natem Poset Rosyjski: odpowiedi, ze Polaka wolno i
niepodlegta, od miłogo praprisow przyjmowai nie myli; a wyrazu
wspornionej noty dla podlegtego nie ma' adownego niytem byi pu,
winny. Takowej odpowiedi by jate najwistota, rachowai nroczysto,
shidwie noty kommitowane zostaty wysytkar prawie Europejskim
Dworom.

Wlasnie tej i na powatku Sejmu pudał notę, poset Praski; imi,
mem Pana swego ostregoicy o knowanych kwiętkach misno Sejmu,
ofiarujacy swoje, tudziei pomoc precio tym, któnyby na wolno,
niepodlegtość i catość Kraju naszego dybai chcieli.

Takowy glos wprzejmy sąsiada, a teraz i sprzymierzenia na,
srego, chyba do tego nie przeszed serca, komi krajany Muskienskie
smakowai mogty, chyba ten który pow się Muskiwie oddamoy, wieci
w samotowku, soprismanni Piętle w rządy swej nieprastaje, a
napolony kznobna, swa, krapatorynośc, czem przed narodem wrotli,
nego Fryderyka Wilhelm, w rozmiance, wieby lubi nas na top Mo,
skwiniowi zostawit, lub tej w nim namni: danieli się dozwolit. Czer,
nieta to jak to, Daleki's od prawdy i istotnej ry celinwości krajowej,
tudziei jaska niewnam Kraju jest postawa namoi, powitcie Jf. 4/26.
Panowie Dolnokiejsi, abym wam pokrota przedoyt, w strateri na
donody wieci przyjte beda.

Dumne Rosyji w namni odgwarieria i postępowania razem wita,
te, ewannoyas wojst. a gdy w Polski następiowa, obreykenni grami na,

wyph

szły w prowadzeniu wojstwa przeciw Turkom, miasto o koczcie i chlebie nau-
szym — Stowem niby namiedbanie takiej udobryj fakt jest Polska, czyż
to byto w obawy wojska naszego, na prozektu Sejmu nawet na papie-
nie jenerale nie napisanego, gdy proz. jedent naszego gwardio Moskwa,
stich ustawnie nam przewodzi, nie mogła Moskwa kitta ich odwoły-
aby nas retrac; wżak nigdy (jenerale) naszego przeciw nam nie
ruszata wojska; ktoż ja, wstrzymat jeżeli nie Sennik oswiadczenie, że
nie, swą wojskiem swoim poprosi nie kamiedba. Borestan postawie nasi do
państw Europejskich, od będących tam postów Pruskich wszelka doswiadcza-
li pomoc i wspomnienie się o wspomniata, powaga nasza, „postę-
powania kagranicznych w nam i już jako w udzielnym narodem,
wiele wyliczenia potrzebowały, doś mi wspomnie o Austryackich w
obrotach Swania i jego otokie przy oblężeniu Chwima: rozpis kom-
missary naszych pisi nary większą, uznawajęcy pretensy, niż ten co
Austriacy przyznali, nietylko w swej kompetencji o Cesarza przyjęty, lecz
kommissary nasi Szczęśliwie Szabowski Generał Lieutnant i Sam,
helon Raciborowski Darani od niego obdarzeni zostali:

Dla rozesłanych postów aby wstawał instancje, siggle w
wion strzymywał korespondencja, kommissarykowi nauka,
jam nowo wyprzedzające informacje, stowem stow strzymywał
obrotów kagranicznych, trzeba byto ustanowić Depntacya, kagra,
miana, i wszelkie instancje postom dawane wiążące Rfoltę,
tudzież podobne czynności, approbacya, stanów sejmowych upo-
warziens, stowem swój odliczają. Nie rary potrzebna była nowa udziel-
ności Decyzya, lub ten stanom udawoto się, jako protega Europy wazy
się, jam Europa jest względem Polski, jakże czynione i czynić się
moja, kagrobicy, proz. w uniercubie politycznym wiewnie Depnta-
cy kagraniczna stanom sejmowa, czyn mystanczista.

A nie żadne mocarstwo o swej jedynie strzymać się nie może się, trak,

ten obrot dla ciężej Polski stał się istotnym. Trudno go było
 szukać w tej potencji w której syjonów wydobywają i strachu się nawzajem
 należą, zmniejszamy go zawzięci w Prusach; wszak gdybyśmy nawet
 i jego nie wspierali byli może, nie sprawa prawdziwie naszyje przez jego
 przechodni państwa, mieć go nieprzyjaciela niepodobna; zatem nie
 cniej szukać należało u nim przyjaciela i wspólnej obrony; nie zaś
 handel jest rywnostem podobnie bogactwo, handlowy traktat od nas
 proponowanym kosztów. Poset Pruski w przytomności Angielskiego,
 świadczył na konferencji uprzejma, chce Pana swojego, świadcza
 jakie gdy w bernardzie i anarchii obcyrajem Moskwy było czynić u Pol.
 ska, jemu co nowa staną, nie podległością, wolnością i cnotą, nasza,
 nie przystoi aby wchodzić w czynności u Polaka, jawnego niemająca,
 rządu; podał zatem kondycję, aby jeśli nie zupełny rząd, przy
 najmniej jego rys ustanowionym był, najmniejszy solenne o.
 świadczenie, iż ma najsurowszy przykaz nie mieszczenia się
 w jakiej bądź sposób stanom Królestwa utwóżyć go by się podobato.
 Po jednomyślnym przejściu rysu rządowego doświadczyliśmy, jak
 się różni, wiarę pomocy politycznych od utrudów handlowych:
 stał pierwszy usterkami drugi swego okretnie końca, w piernu.
 srym wzajemnie unapodowaty się widoki, w drugim walke między
 sobą, cierpią.

Co do traktatu handlowego, gdy csa Pruskiego przez traktat
 1773 dwanaście procentu umniejszeniem było, extery od nas kapropozna.
 wane zostały. Odpowiedziano na konferencji nam było, iż tak wiel.
 ka ullewiacya dla nas, umniejszenie tak znaczne intrat Pruskich bez
 wzajemnej nagrody byćby nie mogło, zatem Gdansk i Torun w nagrodę,
 chybały jemu mogły być Danc, przekładając i Gdansk i Torun nie prawi
 do skarbu nam nie czyni, dowlaję i to, że gdy ujście Wisły jest w kraju
 jego, Gdansk tyle znaczą ile portu wywozi morze. Depntacya nagromiana
 odpowiedziata że niema mowy czynienia jakiej bądź cessy, ani też jej
 obicynai sobie może. - Toż samo prawił król J. M. Pruski w response swo.
 im do N. P. wywarł. Przed Depntationem mit adami w Petersburgach

duno nam poma, że gdybyśmy chcieli ustąpić Gdańsk i Toruń, więk-
szą część Galicji wrać w sole, namby przywrócić, była.

Neutralność aktualna z strony naszej oświadczonej może być przy-
spieszona systema status in quo; to skoro przyjęte, Gdańsk i Toruń
przy nas, Galicja przy Austryjaczom zostata. - Czy było skłóceniem
czy przyteżnieniem Gdańsk namierze nie rozstrząsać, lecz prawdziwy
obraz negocyacji o Gdańsk i Toruń wystawie nam na moją po-
winność, w którym bawdy poma i widzieli może, co te głowy ana-
czyły co wykrykiwały: oto król Pruski chce nam Gdańsk i Toruń
wyrwać; ten Gdańsk co dawniej od Moskwy królowi Pruskiemu po-
wołony. Wszak gdy kto chce co komu wyrwać, nie uważa prawa
do tego co jemu chce mieć wywołanem, a jeżeli proponował
nam namierze, to przez to samo wdźwignię i najwyższą
uniwersalność nam przyznawać; to chyba w tych okolicznościach przy-
znawać chce prawa i je naprzeciw, jednocześniem słowem bę-
dzie. Zostawijcie ich własnemu rozumieniu się, jeśli się jeszcze
sumienie potępią, wracam się do Dietu mego.

Udźwignię Gdańska i Torunia w czynnościach prze-
szłych obciążwały skłócić; widok w innych paristwach jak
lata się trawia, nam na adwocet handlowych, czyliśmy nie dobrze
być bogatym, lecz nie pierwora rzecz jest być swój zachować;
nawto dla nieperwności traktatu handlowego, aliansony mo-
żna było opuścić? Widzieliśmy jak bez związku Polska trzymałby
się nie mogła; przystępiłiśmy do aliansonowego traktatu, w warunkiem
w tymże negocyacyjnym traktacie, kontynuowania w handlowe ustawy.
Tym traktatem negocyowaliśmy, nawrajenem possessyji; ile stała nasza
mniejsza jest od Pruskiej, tyle w takowym negocyowaniu więcej się za-
permiamy nad Monarchią Pruską; w nie mamy przeważ do niektórych
possessyji przez króla J. M. Pruskiego, jakoby nad traktat posiadanych,
ostreżeniem to zostata do pomiarowania się przyjacielotkiego.

Pierwsza pomoc z naszej strony ku obronie jest 12.000, z Pruskiej strony
18.000 wojska; powtórna z naszej strony 18.000, z Pruskiej 30.000 - wolna

indien negocjacya; ostrzeżone traktowanie o większe posilki; w pomocy na-
 szej jest więcej Nawaluyi, w Pruskiej piechoty lew w cięższą artyleriją. Dopóty
 wzajemności; gdy ktoś uwolnienie udziałności warowanem jest pro casu
faederis, gdy w powrocie Kurlandyi, mimo traktatu w Moskwy 1768, w
 którym wiecnie Rossya chce mieć od nas Kurlandya, oddzielna po-
 moc nam narzęcona; na fundamentie czego już wchodrimy w
 possessya, bogatego powiatu Piltyn'skiego, kraju nadmorskiego na
 niel osmnoście: tu już dla nas jednostajne są tylko rytkie. Na takich
 więc ukroć sarkaui moie prawdziwy Polak? nie kapemne!

Wizytek pomocy i handlowny w Turkiem codziem o niego okrekuje
 koniec, na którego kęube, a przytem i nasza, w nas samych kono-
 wano; w tym Turcyzmem, który jako w przyjaźni dla nas, lew krew
 ota nas nie kamieduje, tak ten gdy wiadomymy mu bywoliśmy,
 gtowy Królów i hetmanów naszych na pirkach nasieć umie.

A gdy się Dopełni systema faederativum do którego dostąpię
 spódniamy się, Pruss, Turka, Anglii, Szwecyi i Hollandyi, jestwie
 rejsa extowieczna która by takowa, ligę wzruszyć mogła? Próimo jednak
 kądai w bezwilności unaczemia; szylkowne, liczne wyjaka, krajownie
 nosiedniwe, to są kwiazków politycznych prawdziwa, podpora, wszakie
 xbrojownie nasze ogotoczone będąc w rymortunków, nie tylko nabraty wiele
 nosatu, lew nie dostanie ich w umarszej części potrzebowato sekretu.
 Tam Marzałek Sejmony, mimo danu uczyrnionego Ryslety, kilkakrotnie
 pod kilkadziesiąt tysięcy czerwonych złotych na swym koręckach mojąst-
 ku. - Wojsko uchwalone szotysierne a tymczasem 65.000, do czego Dodano
 po 16 strzelców do każdej kompanii. Etat aby był doskonałym kilkol-
 krotnie poprawionym, a oszczędność w pierwszym baczemiu. Niem jednak
 wojsko uchwalone, by ten wojsko samemu krajowi strasznem nie
 było, kto nim ma wtadać godnem wystanowienia stanów było.
 Za Maszem wszakże terniem a dla mnie routharem stany
 posity, i kommissya, wojkowa, ustanowity. Odjęcie wtadry Depar-
 tamentowi rad wyżniem nie tylko narzęcyla wolności narodowa,
 lew było odjęciem silnej podpory Prady niustajacej, prówiej w jej

opisami wniesionej, tego daru dzielących nas sąsiadów a gwarantów
warę od Prussji.

Wojsko jednak stanowić bez pośrednictwa między stanem cywil-
nym a wojskowym, bytoby wystawić Obywatele na wiecyste z nim nie-
śnaski. Takim Kommissye Cywilno-Wojskowe ustanowione zostały: w
nich to jest pierwszy szereg rządów wewnętrznego; obowiązki im właściwe,
znane niegdys w starostwach były, lecz Starostowie wyznaczeni, Kom-
missarze wybierani.

Prócz tego rządai wojska bez podatku: pomnożone taktem kro-
pami, stopień szczególniej od godności ustanowiony, na porządku
Sejmu były. Gdyż nas we wszelkich narządach ustawne na no-
gach wojska trzymanie, sposób wojowania odmieniony, stwi-
ba osobista próżnym ciężarem miasto korupcji stała się, w ka-
żdym jej podatku na Dzielnicach ustanowione być musiały;
te w dwudziestym groszu prawem są, u nas uproszowane;
ten aby był w dwadzieścia czterech deputacya kochawczyjna usta-
nowiona. Abyż nas i późna potoczności bez Was na Was sta-
nowić nie wzięta się podatków, ten podatek narwanym
jest ofiarą. Duchowni prócz subsidium obowiązkami są dwa-
dzieścia pięć procentu, Matrony trzydzieści, Starostowie do-
tyczni podług nowej lustracji kwart Dwie, emfitycyjni pół-
centowej kwarty. Dobra Pojeńskie nagradzają, grabież 1745. Do-
natywny trzydzieści procentu, w warunkiem tym, że tyl-
ko pod jednym a nierozdzielnym przywilejem Dzierżani
prócz Donatoryjów być mogą, inne nas przyległe na skarby powołane
być mają; wszelkie kamiany, jako w podjęciem własności Pięćle-
stosowane. Potrzeba magarynów usterminowata składką pod kłosem
od Dyma, później rozpuścić. Podatkiem skrócony jeżeliby znalazł ugany
nie podatkowanie to nie na bogactwo, lecz na krótko bogactwo ustano-
wione, że w kilkanaście więcej narząd kosztuje niż czyni przychodu, że
wielu własności legły przy nim ofiarą, wacze J. W. Panowie
Bracia Dobrodzieje widokowi lecz nie ręką chęci wotującym na nim

6
przypisać; a że te podatki w celu dla wojska, niebawem stat się po-
trębnym.

Nagłość wypraw wojennych, trudniki expensów innych nadzwyczaj-
nych, na których całość uawista była narodowa, potrzebowały kapasa
w kredycie bez granic, omylnym, gdyż nie dowiedziano czy Polska mo-
że na narod być policzona; a takie bez kapasu, już, już Polska w
dawną gotowała się powrócić miłkowano; na takie okropny widok
truchłał umysł każdego, kogo tylko los Ojczyzny obchodził. Lecz ten
który w między nas ku nasremu wybrany secesji, ten o którego świąt-
ności i hańba narodowa naprzed się obija, którego losy w Królestw naj-
ściślej są składowe, król nam takżarwie panujący, ciska w siebie ko-
stowne doły, a takie swemi klejnotami pierworze skarbu rzuca na
sienie; kto takiego widoku był świadkiem, mógłże wahać się w
czynieniu skradki? Natychmiast zatem konnawo ustanowio-
ne, a sownie na Wielkopolskę. Wydział prócz podymnego, pióć głównego
go utworzył. Takowym sposobem gdy skarb podsycony, potrzeby jego
opatrzone, winaty w nas ^{inne} mowdy godności nasza, i że Polska, gdy we
wszystkiego stupiona była, cnota i męstwo własności, jej miedzi,
czona, została.

Widok potrzeb publicznych był powodem wzięcia na skarb Bi-
skupstwa Krakowskiego, ustanowiony sto tyzicy intrety dla Biskup-
pa, niewiomość intret biskupich, nie bywała powodem w Biskupst-
wo Katedrał snych za podróżnych do majątniejszych Biskupst-
wo się urwałi, w kapowizniam nawet przystojności; stąd też nie-
długo o Dycezye częstobowić wrona. Takowe urządzenie okazywa-
ło Deputacyi Duchownej, na której to prętorienim, Liga Metropolita
obrazku Greckiego w Senacie umieszkonym została. A to w Trydoronie Me-
tropolicie Kijowskiemu powracającym w Koncilium Florentyjskiego, na któ-
rem Kościół wachodni w zachodnim dawnie odnawiał śluby, przez Władystawa

¹⁴
Jagiellończyka obiczanem było, to co przyrzeczone w ugodzie Hadenackiej,
a nie dotrymane, wiecznego oddziatu koraków od nas było powodem, równo-
ność obywateli mniejszego Sejmu udziałem stała się.

Ogłos powstającego narodu naszego ocucił miasta koronne i
Litewskie, których strachliwość niesta w pomieszeniu naszym, których rok,
waliny są grobowcami świetności Polskiej; nie były to zapewne dumne i
wzniosłe ogłoty, jak się sobie niektórym przywydowały, lecz były uni-
kione prosby, ludni mających prawo do wolności, nie tylko w przyrodzenia,
lecz i w praw krajowych; Do tychże praw kamiebatych powrócenią dz.
czyła prosba ich. Znaczną dobrowolną miast składka ofiarowana do
skarbu, dowodem była nie kochać wspólną Ojczyznę, umieję; aby nas' na
odpowiedzi na ich prosby zupełną dojrzałość być mogła, aby na nagłosi
w czasie próżnych nie rozpościerano rąk, wyznaczona została Deputa-
cja, której powinnością miarkować sądzania ich w wytkiem Krója,
wym i stosownie w tym gotować projekta.

A tak między górnymi dwoma urzędzania, mniemaliśmy
iż nam walki, Wam spokojności, zostaty udziałem; lecz ta niepre-
brana nieskrepiła naszych oczekowań, Roszyc, w Wasz namas smutne swej
kapalczyności knowata ofiary. Co tylko Chmielnicki, Doroszenko,
Lonta, Zeleniak, co tylko najniepalczynoży fanatyzm wywrzeć i
dotknać może, to wszystko w exarmyckich namyślach przeciw Wam u-
knowane zostate. lecz gdy Wskochmoseną nas reba powodowała, spet-
nity ich napędy, a siłta nieprzyjaciół naszych ku wiecznemu stru-
kciu odkrytemi zostaty. Czujność wasza, rozrządzenia sejmowe do
przypadku, czyniły co mogły, lecz wyznaczona deputacja od Sta-
nów w tej nadzwyczajnej okoliczności całą obradę najprzewrotniejszej
polityki w krótle swem odkryta.

Wto tylko wymawia święte imię Boga, ten porzek religią od-
dawanie exei Jemu rozumie; lecz religia Ichimy Moskiewskiej

4
jest narędnem równie silnem jak najniebezpieczniejszym składem go-
binetu Koszyjskiego. Zwodiciel części świata, Mahomet, co przez wieki
swą kraje zdobywał, jasno o udobrywaniu swem przeponiadał uczniom,
lecz Moskwa w sprawach swej wiary, po krajach utrzymując rajcel,
niejszych w ukrytych śpiegów, herostów i potisadników swych tajemnych
kamysłów, swoje w nich najniebezpieczniejsze dopędziła miota ukła-
dy. Co kapitan to sprusyczenie, lecz jako wiele przez niego sprusyci-
zonych, to tylko w stolicy Moskwy wiadomo, gdzie wiernym raportem
dosyłały regestr w czasie spowiedzi sprusyciły.

W tokowej postawie gdy przez całą przez Deputacyę Stanom skazana
była, relacya jej karać podać do Drukarni w wiadomości narodu stany
klesity. Działem zaś Stanów była użyć skutecznych środków dla utru-
mienia tego w krótle swym; wszakże gdybyśmy byli do surowości
prześladowaniem religii, jeżelibyśmy mogli pomysłić i spocnie za-
mieszkanie Moskwy wielce ciężone, a gdy przez religia, wojowanymi by-
mieliśmy, na niejże przez fanatyzmowi szukać obrony trzeba było. W
tym zamiarze dostal rozkaz Posel nasz u Partii Otomaniskiej zostający, aby
głowa Schismatyków od prawego Kościoła odstąpionych, w naszej
stanach mogła obronie. Patriarcha Konstantynopolitański.
Jego codziennie podziwiana bulla, przez którą lud schismatycki
do wierności Polsce powróconym zostanie; aby zaś ta odnowiona
ustanowa jakiego kiedy sprawić nie mogła uszkodzenia, obmy-
ślone będą ostrożności.

Gdy zaś kleski naszych, nierząd był jedynym powodem,
gdy nasz nam narzucony, unieszkodzonym został, powinnością
naszą stało się o rządnie pomyśleć. W tym zamiarze ustanowiona
deputacya do układania projektów rządowych, że generalnie do-
piero prawidła na których nicza panująca, wolność i pewność
rządowa, jest, w prawa kamienionemi są, że te w całym naszym
dem mając kwiakeli, w całym skazane być powinny rządnie. Je-
stokazie nam J. M. P. P. B. i Dobrodzieje w późniejszej relacyi
mi zostaje, czyniąc jak w tym razie naszej nadziwiam cierpliwości;

wszakże dwuletnia czynność objęta i w tem w zupełności swej być
nie może; dość mi będzie szlachetność naszego sejmikowania jeszcze
przełożyć.

Troskliwość: jaki tron jest wyleciałszy krajowi? czy obierany? czy
następny? równość widzenia w mocach okazywała się: pierwszym
następność tronu w Despotycznym jednobrzmiaćcem być się udawała sto-
wem; Drugim, że prawdziwie wolnej elekcyi sposobu nie widzieli,
sniemali się lepiej mieć króla od kolebki, jak od zaburzenia
i gwałtownego narzutu; nie zaś tak rzecz woiwną decydować,
nie jest władzy sejmu, chciano się w tem rozpytać narodu.
W takowym porządku, gdy projekt uniwersatu w Turcji prze-
czytanym został, na rozkożem waszym i czynnym protestacyą,
Obraz obywateli bekrólewicw, Stawa obierania królowi, śródnie do
narodu od sejmu podana kaptysanie, czyli na zycia N. P. pozwolicie
przyszłego wybrać króla? a w tem co Was znajdujące najwyś-
sza, władza, N. Elektora do korony Stany Was proteccją, tego Pana
który dla szczęścia ludzkiego, trzeba wieby większemu jak Saxonia
królowat narodowi. W takowym odwrocie się, Postowie nie nad
swoją, nie czynią, powinność, lecz w Tashawem N. P. rozwoleniu kłóci
nie czyni wywyższoną (przewinność) miłość Czynny nad wszelkie dla
siebie niemiłe widoki. Jeżeli kiedy karadzić daru wymowy, to na-
pewno w tym czasie, w którymbym rad oddać hold winny Czu Czyn-
ny, gdy siebie na los puszcza, byle nas tylko kapewnit. Wynosity
się Stany przez swego Podrusa, nieśli Przymianie wieńce oby-
watelskie dla tych co ochraniać obywateli, jak wiele się obra-
nim jednym mniej bekrólewicw, jak wiele przez to włości
od perzyn zachowanych zostaje, jak się kabepiecka naród nasz
od wojny domowej, przez którą, na nowy podział wystanie,
niebyśmy być mogli, kłóci nie pojmiej. O! My troskliwe rodzi-
ce o dzieci Wasze, przyjaciele wzajemni! Poducenstwa między
sobą kochające się i My miłe lubowniki! Stawa swą osobą,
ku zachowaniu waszemu Stanisław August, pozwólcie więc

aby w waszych wdzięczności exaricia, nieznym mógł być Thuma,
czem; a jeżeliby takowy się znalazł, któryby w tym czasie się da-
wał, powie zapewne o nim naród, że chyba smakuje sobie w
broczeniu krwi obywatelskiej; że na uwłotkach naszych tron przy-
słernu gotuje Despotie, a ekstrakt jego w posocze naszej fałto-
wać kamysłą. Skazitby w wierność relacji mojej; gdybym
jeszcze nie wspominał powodu wezwania Postów i prze-
ciągania w osłach konfederacji: bo gdy konfederacja
jest w Sejmujących, Sejm rozpuścić byłoby konfederacją,
rozpuścić. Tak rzecz walna jest lekcyą kiola, nie potrze-
buję to więcej Postów, co uicitem się czyniło? Prerogatywa
narodu perjodycznie Postów wybierać, nie powinna być szano-
wana od Sejmu? Mniemaliśmy iż konstytucya rządowa,
oscienne wyiny, i Postowa chęć kraju kabuzzenia do 14. stycznia
roku następnego uspokojoną będą; omyłone gdy nasze na-
Dzieje zostały dla dumnej improwy nieomylności naszej; godzi-
łox się na ugubny los Pręptła, puścić?

A tego com nam przetożyci J. W. M. P. Bracia i Dobro-
Dzieje, postrzedu mogliście, jak są, przygotowane materiały do
skreślenia krajowego jeszcze rozrzucone, lew jak daleko jest do ukoń-
czenia. Prąd kolejnie kacasty, wojstra nieuregulowane, nota Bożyj,
stra panowania nad nami rządząca nieodwołana, wojny o-
scienne wymagające się, los Turcyj na w którym nasza
wspólna exystencya niezapewniona, coż mówić o kilkunastu
Deputacyach, o kongresie Akkatolików, co uszytko Marszał-
kowie w snym obszerne wyrazili uniuersale; nadto woj-
stra znaczne Moskiewskie nad naszymi postanowione gra-
nicami, może ku pomocy tym, co na niniejszy Sejm
się dążają, podjętliwości na niego po narodzie truca-
ją. To uszytko było powodem przeciagnienia sejmowej konfe-
deracji. Osobiste dla Sejmujących mogą być niedoki, gdy
wszelki prywatny interes aktem konfederacji kabroniony,

nadto co tarczą, kilmnastu konstytucyami dla sejmują,
cych było o suspensach, tośmy od siebie oddalili; a w ta-
korym postępiu jestim ugrzeszył, niech na mej osobie
kara od Was dopelniona będzie: mniej jednym obywa-
telom, Krępla ostać się moie, lew gdyby konfederacya
rozwiązana była, uginęłaby Rzecz. pospolita.

Prócząc relacyę moją, wrękam od każdego kapytania
a od powroczności sądu, a niwogę Dzięki tym, którzy mi
urząd poselski powierzyć chcieli; na nader szczerstwego mac
się być, jeśli uznanyim zostanę, za godnego Waszego nar-
wierzenia.

W tego pisma do oblaty podanego, podpis ręki temi wy-
nawia się, Stany: Michał Czacki Podcasy Koronny, Posel Woję-
wództwa Czemihowskiego. Które to pismo do oblaty podane
za ustnem i ocywnistem wyi Jasnie Wielmożnego stawa-
jącego podaniem, a za naszem i zgodnem przyjęciem,
wszystkie co do słowa w księgi niniejsze Ksiemstwie Włodzimier-
skie jest napisane: w których ksiąg i ten wyfus pod pieczęcią
Ksiemstwa Włodzimierskiego jest wydany, pisany w Włodzimieru.

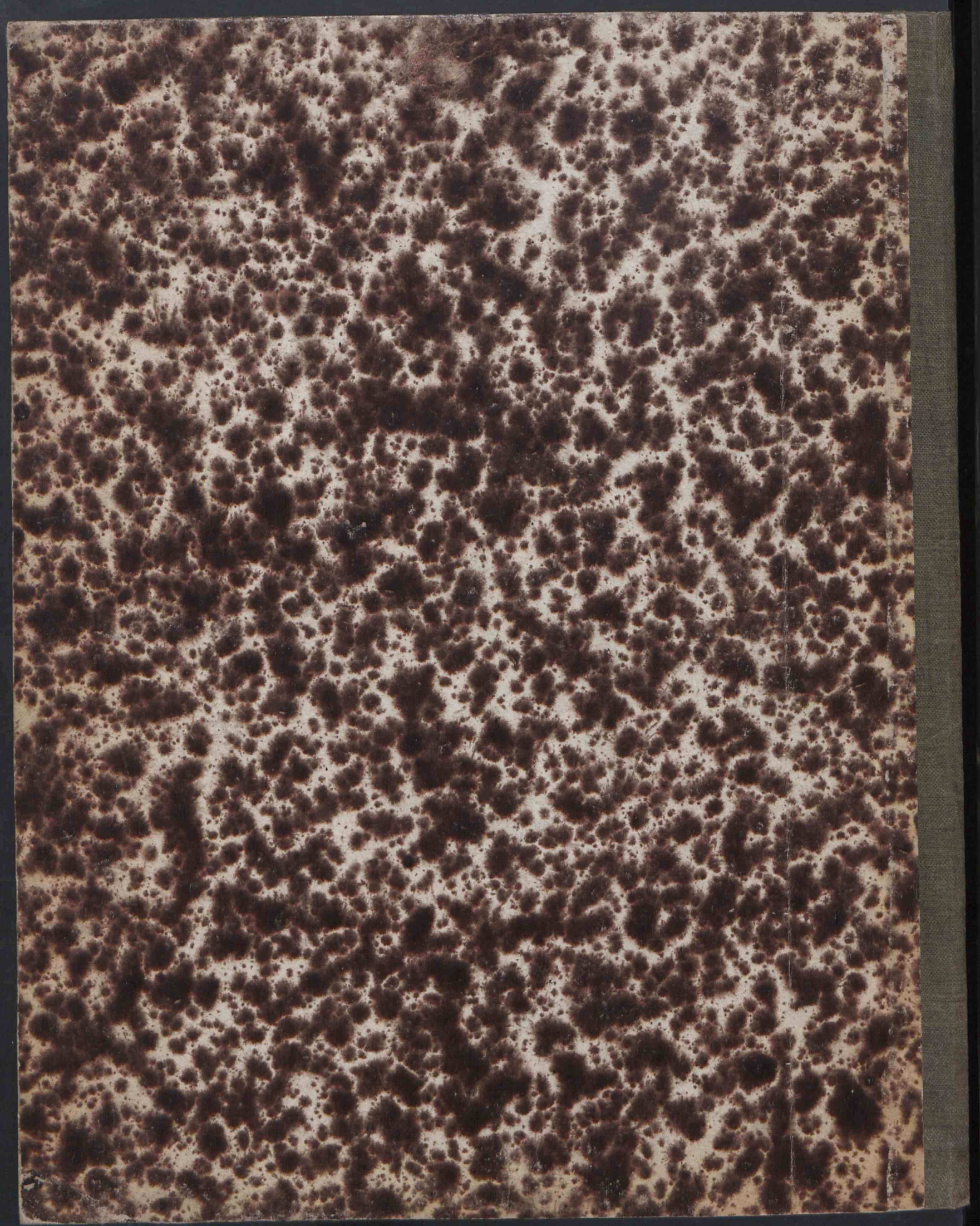
Sinowski

V. Wł.

Ex actis die 19 gbris 1790 anno.

Kollaynowa Jankinska
" J. Durin

Skanowanie i opracowanie graficzne na CD-ROM :

ul. Krzemowa 1

62-002 Suchy Las

www.digital-center.pl

biuro@digital-center.pl

tel./fax (0-61) 665 82 72

tel./fax (0-61) 665 82 82

Wszelkie prawa producenta i właściciela zastrzeżone.

Kopiowanie, wypożyczenie, oraz publiczne odtwarzanie w całości lub we fragmentach zabronione.

All rights reserved. Unauthorized copying, reproduction, lending, public performance and broadcasting of the whole or fragments prohibited.